

Original Makale / Original Article

Yerli ve Göçmen Ortaokul Öğrencilerinin Hikâye ve Resimlerinde Hayal Edilen Mekânlar¹

Imagined Spaces in the Stories and Drawings of Native and Immigrant Middle School Students

Meryem HAYIR KANAT , Kevser TARI

Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul, Türkiye

Yildiz Technical University, Faculty of Education, Istanbul, Türkiye

MAKALE BİLGİSİ

Makale Hakkında

Geliş tarihi: 5 Mart 2025

Revizyon tarihi: 26 Nisan 2025

Kabul tarihi: 22 Mayıs 2025

Anahtar kelimeler:

Mekân Algısı, Mekânın Hikâyesi, Mekânın Çizimi, Göçmen Öğrenci, Yerli Öğrenci, Uyum.

ARTICLE INFO

Article history

Received: 5 March 2025

Revised: 26 April 2025

Accepted: 22 May 2025

Key words:

Spatial Perception, The Story of Space, The Drawing of Space, Immigrant Student, Native Student, Adaptation.

ÖZ

Bu çalışma, yerli ve göçmen ortaokul öğrencilerinin yazdıkları hikâyeler ve çizdikleri resimler aracılığıyla hayal ettikleri mekânları analiz etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında öğrencilerin mekânsal algıları, yaşadıkları sosyal, kültürel ve ekonomik koşullardan nasıl etkilendiği bağlamında incelenmiştir. Çalışmada hem yerli hem de göçmen öğrencilerin doğayla iç içe, yeşil alanlara sahip mekânlarda yaşama isteği öne çıkarken, göçmen öğrencilerin daha sade ve temel barınma ihtiyaçlarına yönelik tasvirler yaptığı görülmüştür. Yerli öğrenciler ise konfor, estetik ve sosyal alanlara daha fazla vurgu yapmışlardır. Göçmen öğrencilerin hikâyelerinde ve çizimlerinde benzer temalar ortaya çıkmış, özellikle güvenli ve sağlam barınma alanlarına yönelik bir eğilim belirlenmiştir. Bu bulgu, göç sürecinin mekânsal algı üzerindeki etkisini ortaya koymaktadır. Literatürle de uyumlu olarak, göçmenlerin yeni toplumlarına uyum süreçlerinde mekânsal aidiyetlerini inşa etmeye çalıştıkları ve ekonomik-kültürel engellerle karşılaştıkları görülmektedir. Sonuç olarak, sanatsal ifade araçlarının bireylerin mekâna dair algılarını yansıtmak açısından önemli olduğu görülmüştür. Çalışma, göçmen çocukların mekânsal aidiyetlerini güçlendirmeye yönelik politikaların geliştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır. Gelecekte, farklı yaş grupları üzerinde benzer çalışmaların gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

ABSTRACT

This study aims to analyze the spaces imagined by native and immigrant middle school students through the stories they write and the drawings they create. The research investigates how students' spatial perceptions are influenced by the social, cultural, and economic conditions they experience. In the study, both native and immigrant students expressed a desire to live in spaces surrounded by nature and green areas, while immigrant students tended to depict spaces focused on basic and modest housing needs. Native students, on the other hand, emphasized comfort, aesthetics, and social spaces more. Similar themes emerged in the stories

*Sorumlu yazar / Corresponding author

*E-mail address: meryemhayir@hotmail.com

¹Bu makale YTÜ BAP kapsamında yürütülmekte olan SBA-2022-5037 Kodlu “Uluslararası Göçmen ve Mülteci Öğrencilerin Entegrasyonunda Okul Dışı Eğitim Ortamlarının Kullanımı (GEODEM)” projesi kapsamında gerçekleştirilmiştir (Yürütücü: Prof. Dr. Meryem HAYIR KANAT).

Published by Yıldız Technical University, İstanbul, Türkiye

This is an open access article under the CC BY-NC license (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>).

and drawings of immigrant students, particularly a tendency toward safe and solid housing areas. This finding reveals the impact of the migration process on spatial perception. Consistent with the literature, it is observed that immigrants try to build their spatial belonging in the process of adapting to their new societies, facing economic and cultural barriers. In conclusion, artistic expression tools prove to be significant in reflecting individuals' perceptions of space. The study suggests the need to develop policies aimed at strengthening the spatial belonging of immigrant children. It is recommended that similar studies be conducted with different age groups in the future.

Cite this article as: Hayır Kanat, M., & Tarı, K. (2025). Imagined Spaces in the Stories and Drawings of Native and Immigrant Middle School Students. *Yıldız Journal of Educational Research*, 10(1), 14–28.

GİRİŞ

Mülteci, sığınmacı ve göçmen kavramları zaman zaman birbirlerine karıştırılmaktadır. 1951 yılında Birleşmiş Milletler'in yapmış olduğu tanıma göre mülteci "ırk, din, milliyet, belirli bir sosyal grubun veya siyasi görüş üyeliği nedeniyle sistemli bir zulüm korkusu nedeniyle ülkesinin dışında olan kişi" olarak tanımladı (Hein, 1993). Mülteci, sığınmacı ve göçmen kavramları ile ilgili farklı tanımlamalar mevcuttur. Uluslararası göçmenin resmi bir yasal tanımı olmasa da çoğu uzman, uluslararası göçmenin, göç nedeni veya yasal statüsü ne olursa olsun, göçmenin ikamet ettiği ülkeyi değiştiren kişi olduğu açıktır (Perruchoud & Redpath - Cross, 2013; UN, 2024). Türk Dil Kurumu (TDK) resmi web sitesinde göçmen kavramını "kendi ülkesinden ayrılarak yerleşmek için başka ülkeye giden (kimse, aile veya topluluk); muhacir" olarak tanımlanmıştır (TDK, 2024). Coğrafi terimler sözlüğüne göre ise; "kendi öz yurdundan geçim yüzünden, ya da siyasi sebeplerden ötürü başka bir ülkeye, bir yere göç eden, oraya yerleşen kimse" olarak tanımlanmakta ve gerçekleşme nedeni ve yönüne bağlı olarak gruplandırılmaktadır (İzmir, 1986). Gerçekleşme yönüne göre; dışa göç (emigration), dıştan göç (imigration) olarak tasnif edilirken gerçekleştirme şekline göre yasal göçler ve yasal olmayan göçler şeklinde tasnif edilmektedir. Bir kişinin göçmen olarak kabul edilmesi için nedeni ne olursa olsun ülke değiştirmiş olması gerektiği anlaşıyor. Göçmen olan kişileri göçe yöneltten nedenler ise onların statülerini belirliyor. Bu çalışmanın örneklem grubunun bir kısmını oluşturan göçmen öğrenciler Suriye iç savaşı nedeni ile aileleri Türkiye'ye göç etmek zorunda kalmış çocuklardır. Savaşa bağlı gerçekleşen göçler Birleşmiş Milletler resmi web sayfasında ifade olunduğu üzere mültecidirler. Mülteciler "korkulan zulüm, çatışma, yaygın şiddet veya kamu düzenini ciddi şekilde bozan diğer koşullar nedeniyle menşe ülkelerinin dışında bulunan ve bunun sonucunda uluslararası korumaya ihtiyaç duyan kişilerdir" (UN, 2024).

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde sığınmacı kavramını "yabancı bir ülkede iltica etmeden önce belirli bir süre kalan kimse" olarak tanımlanmıştır (TDK, 2024). Göç Terimleri Sözlüğüne göre ise "zulüm veya ciddi zarardan korunmak

amacıyla, kendi ülkesi dışında bir ülkede güvenlik arayışında olan ve ilgili ulusal ya da uluslararası belgeler çerçevesinde mültecilik statüsüne ilişkin yaptığı başvurunun sonucunu bekleyen kişi" olarak tanımlanmıştır (Perruchoud & Redpath - Cross, 2013).

Türk Dil Kurumu Sözlüğünde mülteci kelimesini sığınmacı olarak açıklamıştır. Oysa iki kavram hukuki olarak göç eden kişiye farklı haklar tanımaktadır. Her iki durumda da kişiyi göçe iten neden aynı olsa da mülteci göçmen statüsü olarak sığınmacı göçmenin sahip olduğu haklara göre daha fazla hakka sahiptir. 1961 yılında Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ve yayınlanmış olan Mültecilerin Hukuki Durumuna Dair Cenevre Sözleşmesi'ne göre mülteci kavramı şu şekilde ifade edilmektedir;

"İrki, dini, tabiiyeti, belli bir toplumsal gruba mensubiyeti veya siyasi düşünceleri yüzünden, zulme uğrayacağından haklı sebeplerle korktuğu için vatandaşı olduğu ülkenin dışında bulunan ve bu ülkenin korumasından yararlanamayan ya da söz konusu korku nedeniyle, yararlanmak istemeyen yahut tabiiyeti yoksa ve bu tür olaylar sonucu önceden yaşadığı ikamet ülkesinin dışında bulunan, oraya dönemeyen veya söz konusu korku nedeniyle dönmek istemeyen şahıs" (Başbakanlık Kararlar ve Kanunlar Tetkik Dairesi, 5.5.1961).

Göçmenler iki ya da daha fazla coğrafya arasında kalmış, genellikle nereye ait olacakları noktasında çelişkiler yaşayan bireylerdir (Göç Politikaları Enstitüsü, 2015). Göçle gelenin, yeni coğrafyalarda karşılaştığı mekân ile sahip olduğu mekânsal edinimler arasında sıkıştığı görülmektedir. Onların aidiyet duygusu, köken ülkeleri, yeni ev sahibi ülkeleri ve hatta uluslararası bağlılıkları içerebilir (Ulubay & Önal, 2022). İçinde birçok unsuru barındıran ve çok boyutlu bir kavram olan aidiyet kavramını ve özellikle göçmenlerin aidiyet duygusunu anlamak için mekân kavramı oldukça önemlidir (Uysal & Timor, 2014). Aidiyet ve ev sahibi topluma entegrasyon, kök ülkeye bağlantıları sürdürme ve çeşitli yönlerde sivil yaşama katılım gibi faktörlerden etkilenir (Göç Politikaları Enstitüsü, 2015). Göçmen, bir taraftan yaşamaya başladığı toplumdan etkilenirken, diğer taraftan da toplumu değiştirip dönüştürmektedir (Ok Şehitoğlu, 2022).

Göçmenlerin yeni yerleştikleri yerle olan ilişkisi, uyumun bir göstergesi olarak kabul edilebilir; ancak bu tek başına belirleyici değildir. Göçmenler ile ev sahibi toplum arasındaki olumlu ilişki, toplumsal uyumu çok kültürlü bir ortamı teşvik edebilir. Bununla birlikte, göçmenlik bağlamında uyum, ekonomik fırsatlar, sosyal entegrasyon politikaları, kültürel açıklık ve hem ev sahibi nüfusun hem de göçmenlerin tutumları gibi çeşitli faktörlerden etkilenir (Ham, Song, & Yang, 2020; Crul, 2007).

Göçmenlerin ev sahibi toplumdan farklı sosyal ve kültürel geçmişlere sahip olması nedeniyle entegrasyon sürecinin karmaşık olduğu görülmektedir. İlk yıllarda dil eksikliği, ekonomik belirsizlikler ve sosyal hayatın bazı alanlarına erişim engelleri gibi faktörler göçmenlerin sosyal hayata katılımını zorlaştırabilir. Göçmenlerin entegrasyonunu hızlandırmak için vatandaşlık süreçleri kolaylaştırılmalı, çalışma ve eğitim fırsatlarına erişimleri artırılmalı, sosyal ve kültürel etkileşimleri teşvik eden programlar uygulanmalı, dengeli yerleşim politikaları geliştirilmeli ve siyasi katılımları desteklenmelidir (Laurentsyeve & Venturini, 2017). Entegrasyon üzerinde ev sahibi ülke halkının tutumları ve açıklığı da önemli bir rol oynar. Sosyal psikolog Richard Alba'nın "The Next Generation: Immigrant Youth in a Comparative Perspective" adlı kitapta belirtildiği gibi, yerli nüfusun göçmenlerle etkileşimde bulunma ve onları kabul etme isteği, karşılıklı saygı ve uyum ortamı yaratabilir (Richard & Waters, 2011).

Peki, göçmenler ile yerli nüfusun uyumunu nasıl ölçmek gerekir? Bu bağlamda insanların duygu ve düşüncelerini aktarmada kullandıkları pek çok yol vardır. Bunlardan birisi de sanatsal aktivitelerdir. Hikâye yazmak ve resim çizmek bunlar arasındadır. Bu çalışmada hikâye yazmak ve resim çizmek gibi iki sanat dalından faydalanarak göçmen ve yerli öğrencilerin yaşamayı istedikleri, hayalini kurdukları mekânlar belirlenmeye çalışılmıştır. Çünkü göçmenlerin mekânla kurmuş oldukları ilişki uyum açısından önemli bir göstergedir (Uysal & Timor, 2014; Chagel, 2019; Yiğityürek Ekiyor, 2021). Mekân, kişiyi yaratan, onun varoluş sınırlarını çizen ve varlığını dünya üzerinde bir yere konumlandırmasını sağlayan kurucu bir değerdir (Soysal Eşitti, 2014). Hikâyelerde anlatılan mekân ile insan arasında sıkı bir ilişki vardır (Burcu, 2004).

Bu çalışmanın genel amacı ortaokul düzeyindeki öğrencilerin yazdıkları hikâye ve çizdikleri resimler üzerinden hayal ettikleri mekânı ortaya koymaktır. Özel amaç olarak ta aynı okulda hatta aynı sınıfta eğitim gören göçmen ve ev sahibi (yerli) öğrencilerin mekân algıları arasında fark olup olmadığını tespit etmektir. Farklılıklar var ise bu farklılıklara yol açan noktaları ortaya koyarak öğrencilerin duygu dünyalarında etkili olan unsurları tespit etmektir.

Araştırma soruları

1. Göçmenlerin mekân tasvirleri ile yeni toplumlarına uyum arasında ilişki var mıdır?
2. Göçmenlerin hikâyelerindeki mekân ile çizimlerindeki mekânlar arasında nasıl bir ilişki vardır?

3. Göçmen öğrenciler ile yerli öğrenciler arasında mekâna bakışta ortaya çıkan ortak noktalar ve farklılıklar nelerdir?

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Çalışma, nitel araştırma yöntemi yaklaşımı ile tasarlanmıştır. Öğrencilere yazdırılan hikâye ve çizdirilen resimler üzerinde içerik analizi tekniğine dayalı kodlar ve temalar oluşturulmuştur. Elde edilen bulgular nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji (olgu-bilim) deseninden yararlanılarak yorumlanmıştır. Mevcut desen, farkında olduğumuz fakat derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olamadığımız olgulara odaklanmaktadır. Bu olgular; olaylar, deneyimler, algılar, yönelimler veya kavramlar olabilmektedir (Creswell, 2016).

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama aracı olarak "Nasıl bir yerde yaşamak isterdiniz?" sorusuna cevap olarak öğrencilerin yazdıkları hikâyeler ve çizdikleri resimlerden oluşan veri seti kullanılmıştır. Öğrenciler çizimlerini ve hikâyelerini iki ayrı A4 kâğıdına aktarmışlardır. Etkinlik sonunda bu kâğıtlar toplanarak veri seti haline getirilmiş ve üzerinde kodlamalar yapılarak bulgulara ulaşılmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırma verilerin nitel analiz yöntemlerinden biri olan içerik analizine başvurularak çözümlenmiştir. Çizimler ve metinler her bir öğrenci dokümanı üzerinde kodlanmıştır. Yerli öğrenciler TÖ1, TÖ2, TÖ3, TÖ4, TÖ5, TÖ6, TÖ7 şeklinde kodlanırken, göçmen öğrenciler YÖ1, YÖ2, YÖ3, YÖ4, YÖ5, YÖ6, YÖ7 biçiminde kodlanmıştır. Öğrencilerin çizim ve metinleri üzerinde içerik analizi yapılarak kodlar oluşturulmuştur. Daha sonra analiz sonucuna göre oluşturulan kodların tasnif edilmesi ile temalar belirlenmiştir. Sonrasında ise temalara ait kategoriler belirlenmiştir. Her koda ait frekans değerleri hesaplanarak tablolar halinde bulgulara sunulacak biçime getirilmiştir.

BULGULAR

Araştırmanın bulgularına iki veri seti üzerinden ulaşılmıştır. İlk veri setini öğrencilerin çizmiş oldukları resimler, ikinci veri setini ise yazmış oldukları hikâyeler oluşturmaktadır. Her iki veri setinde de öğrencilerin "Nasıl bir yerde yaşamak isterdiniz?" sorusuna vermiş oldukları cevaplar analiz edilmiştir. Son kısımda ise iki veri seti arasındaki ilişkiye bakılmıştır.

Çizimlere Göre Yaşanılmak İstenen Yerin Tasviri

Öğrencilerin "Nasıl bir yerde yaşamak isterdiniz?" sorusu kapsamında yaptıkları çizimlerde yer alan objelerden hareketle biyolojik çevre (canlı çevre) ve biyolojik olmayan (canlı olmayan) çevre olarak gruplamalar yapılmıştır.

tır. Biyolojik çevre kapsamında “flora”, “fauna” olarak iki tema oluşturulmuştur. Daha sonra flora kendi içerisinde “odunsu türler” ve “otsu türler” olarak iki alt temaya ayrılmıştır. Fauna Teması kapsamında yapılan çizimlerden “hayvan türleri” ve insan olarak iki alt tema kodlanmıştır (Tablo 1).

Flora teması odunsu türler ve otsu bitkiler olmak üzere iki kategoriye ayrılmıştır. Odunsu bitki türleri olarak ağaç çizimi yapılmıştır. İki öğrenci meyve ağacı çizmiş iken altı öğrencinin çizmiş olduğu ağaç tanımlanamamıştır. Göçmen öğrencilerin tamamı tanımsız ağaç ($f=4$) çizmişken, yerli öğrenciler tanımsız ağaç objesi yanı sıra kiraz ağacı ve elma ağacı çizmişlerdir. Otsu Bitkiler kategorisinde *papatya* ($f=4$) ve “*çimen*” ($f=5$) gibi iki farklı kod ortaya çıkmıştır. Papatya çizen dört öğrenci yabancı uyruklu iken çimen çizen beş öğrenciden üçü yerli, ikisi ise yabancı uyruklu öğrencidir. Öğrencilerin çizimlerine ait örnek görseller Şekil 1’de yer almaktadır.

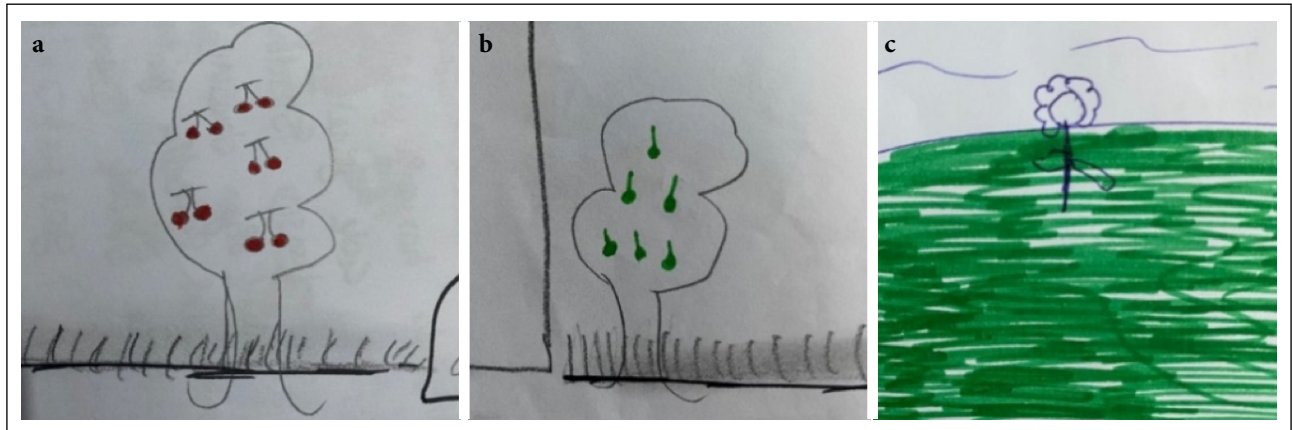
Fauna teması altında insan ve hayvan olmak üzere iki kategori oluşturulmuştur. Bunlardan hayvanlar kategorisinde en fazla çizilen kuş ($f=6$) olmuştur. Kuş dört göçmen, iki yerli öğrenci tarafından çizilmiştir. *Kedi* ($f=2$) yerli ve göçmen birer öğrenci tarafından resmedilmiştir. Resimlerde birer kez yer alan *arı* ve *kelebek* sadece yerli öğrenciler tarafından çizilmiştir. İnsan ($f=2$) kategorisinde çizimlerde yaş ve cinsiyet belirsiz olduğu için alt kategoriler oluşturulmamıştır. İki öğrencinin çizimin de çöp insan görünümüne insan figürü yer almaktadır (Şekil 2).

Öğrencilerin çizimlerinde yer alan canlı olmayan unsurlar “beşeri çevre” ve fiziki çevre” olarak iki tema altında yedi kategoriye ayrılmıştır (Tablo 2). Tablo 2 incelendiğinde, beşeri çevre temasının “*mesken*, *unsur/sembol*, *ulaşım* ve *ev eşyaları*” olmak üzere kendi içerisinde dört kategoriye ayrıldığı görülmektedir.

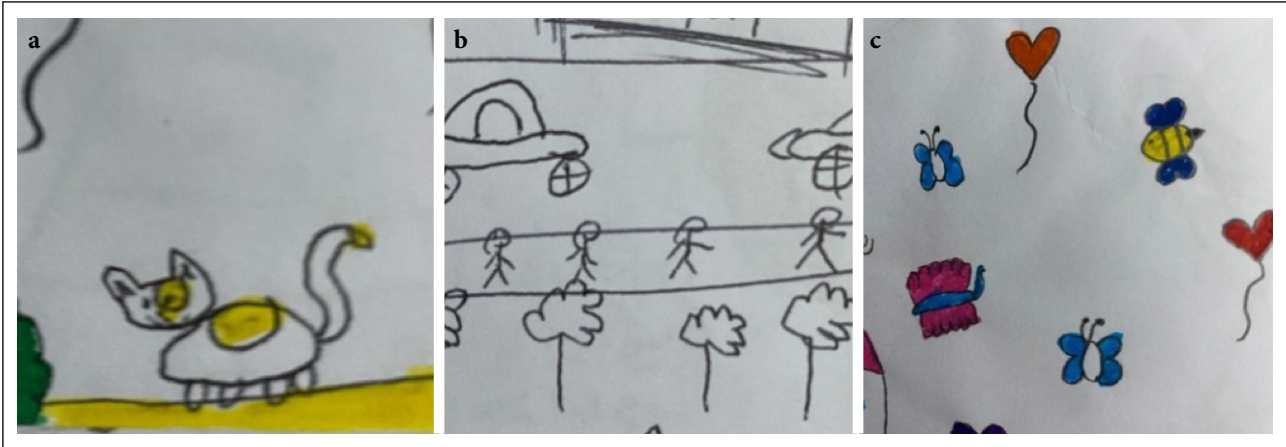
Mesken kategorisi “*tek katlı ev*” ($f=5$), *iki katlı ev* ($f=2$), *üç katlı ev* ($f=2$), *piramit şeklinde saydam evler* ($f=1$), *site*

Tablo 1. Öğrencilerin yaşamak istedikleri çevreye dair resmettikleri bitki ve hayvan türlerinin tema ve kategorilere göre tasnifi

Tema	Kategori	Kod	Yerli Öğrenci		Göçmen Öğrenci		Toplam
			Öğrenci Kodları	N	Öğrenci Kodları	N	
Flora	Odunsu Türler	Ağaç	TÖ2 - TÖ7	2	YÖ1 - YÖ2 - YÖ3 - YÖ5	4	6
		Elma ağacı	TÖ6	1		0	1
		Kiraz ağacı	TÖ6	1		0	1
	Otsu Türler	Çimen	TÖ2 - TÖ4 - TÖ6	3	YÖ3 - YÖ5	2	5
		Papatya		0	YÖ1 - YÖ3 - YÖ4 - YÖ5	4	4
Fauna	Hayvan Türleri	Kuş	TÖ6 - TÖ7	2	YÖ1 - YÖ2 - YÖ5 - YÖ7	4	6
		Kedi	TÖ4	1	YÖ1	1	2
		Köpek		0	YÖ2	1	1
		Arı	TÖ4	1		0	1
		Kelebek	TÖ4	1		0	1
		İnsan	İnsan	2		0	2
	Toplam Kavram Sayısı			14		16	30

Şekil 1. (a) Kiraz Ağacı. (b) Elma Ağacı. (c) Çayır ve Papatya. Öğrencilerin flora kategorisinde çizdikleri görsellerden örnekler.

Şekil 2. (a) Kedi (TÖ4). (b) İnsan (TÖ7). (c) Arı ve Kelebek (TÖ4). Öğrencilerin fauna kategorisinde çizdikleri görsellerden örnekler.

apartmanı ($f=1$) ve otel ($f=1$) olmak üzere altı koda ayrılmıştır. En fazla çizilen tek katlı ev ($f=5$) kodunu üç yerli ve iki göçmen öğrenci çizmiştir. Piramit şeklinde saydam evler ve site apartmanı kodunu çizen öğrenciler yerli öğrenciler olurken, iki katlı ev, üç katlı ev ve otel kodunu çizen öğrencilerin hepsi göçmen öğrencilerdir.

Unsur/Sembol kategorisi “Türk bayrağı ($f=1$), İsviçre bayrağı ($f=1$), kalp şeklinde uçan balon($f=1$), futbol kupası ($f=1$), futbol takım arması ($f=1$), kent meydanı($f=1$), bank ($f=1$) ve iskele ($f=1$)” olmak üzere dokuz koda ayrılmıştır. Türk bayrağı kodunu çizen yerli öğrenciyken, İsviçre bayrağı kodunu çizen öğrenci göçmen öğrencidir. Kalp şeklinde uçan balon, futbol kupası ve futbol takım arması kodlarını yerli öğrenciler çizmişken, kent meydanı, iskele ve bank kodlarını göçmen öğrenciler çizmiştir.

Ulaşım kategorisi “yol ($f=7$), araba ($f=4$), bisiklet ($f=1$), kayak/sandal ($f=1$), kamyon($f=1$), kaldırım($f=1$) ve trafik lambası($f=1$)” olmak üzere yedi koda ayrılmıştır. En çok çizilen sembol/unsur yol ($f=7$), üç yerli dört göçmen öğrenci tarafından kullanılmıştır. “Yol” kodundan sonra en çok çizilen sembol/unsur arabadır. Araba ($f=4$) kodunu çizen dört öğrenciden üçü yerli, biri göçmen öğrencidir. Bisiklet, kamyon, trafik lambası ve kaldırım kodlarını çizen öğrenciler yerliyken, kayak/sandal kodunu sadece bir göçmen öğrenci çizmiştir.

Ev eşyaları kategorisi “çalışma masası ($f=1$), yemek masası ($f=1$), yatak ($f=1$), komidin ($f=1$), masa lambası ($f=1$) ve sandalye ($f=1$)” olmak üzere altı koda ayrılmıştır. Bu kategorideki kodların hepsini bir göçmen öğrenci (YÖ2) çizmiştir.

Fiziki çevre temasının “hidrografiya ile ilgili kavramlar, klimatoloji ile ilgili kavramlar ve topografya ile ilgili kavramlar” olmak üzere kendi içerisinde üç kategoriye ayrıldığı görülmektedir.

Hidrografiya ile ilgili kavramlar kategorisi “havuz ($f=2$) ve deniz ($f=1$)” olmak üzere iki koda ayrılmıştır. Havuz ve deniz kodunu göçmen öğrenciler çizmiştir.

Klimatoloji ile ilgili kavramlar kategorisi “güneş ($f=6$), bulut ($f=5$), gökkuşağı ($f=1$) ve ufuk çizgisi ($f=1$)” olmak üzere dört koda ayrılmıştır. En çok çizilen güneş ($f=6$) kodunu resmeden öğrencilerden üç tanesi yerli öğrenci, üç tanesi ise göçmen öğrencidir. Bulut ($f=5$) ise güneşten sonra en çok çizilen klimatolojik kavramdır. Gökkuşağı ($f=1$) ve ufuk çizgisi ($f=1$) kodunu tek bir göçmen öğrenci (YÖ7) çizmiştir.

Topografya ile ilgili kavramlar kategorisi “dağ” olmak üzere tek koda ayrılmıştır. Dağ ($f=3$) kodunu çizen iki öğrenciden biri yerli, diğeri ise yabancı öğrencidir.

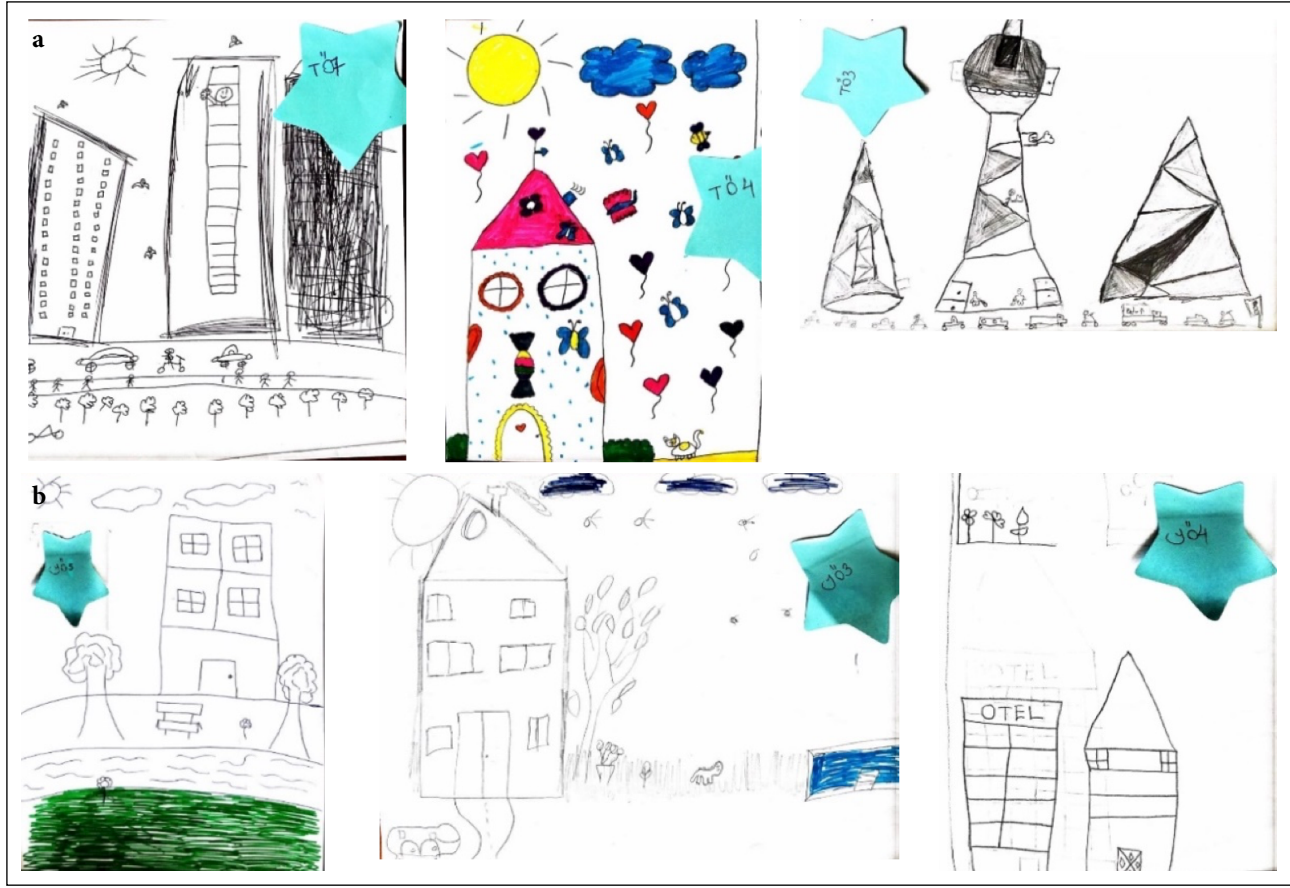
Şekil 3 incelendiğinde; TÖ7 kodlu öğrencinin çizimi incelendiğinde flora temasına ait unsur olarak ağaç çizdiği görülmektedir. Öğrencinin çiziminde Fauna teması kapsamında hayvan türleri kategorisine dâhil edilen kuş ve insan kategorisine dâhil edilen çöp adam çizimi bulunmaktadır. Beşeri çevre temasından mesken ve ulaşım araçları çizmiştir. Çizimde mesken kategorisine dâhil edilen çok katlı apartmanlar yer almaktadır. Ulaşım kategorisine dâhil edilen araba, kamyon, kaldırım ve yol resimdeki diğer tespitlerdir. Öğrencinin çizmiş olduğu güneş figürü fiziki çevre temasından klimatoloji kavramları kategorisine dâhil edilmiştir. TÖ4 kodlu öğrencinin çizimi incelendiğinde çizmiş olduğu çimler flora temasına dâhil edilmiştir. Çimen ise flora teması altında ot kategorisine dâhil edilmiştir. Fauna temasından hayvan türleri kategorisini kullanmıştır. Hayvan türleri kategorisinden öğrencinin resminde yer alan; kedi, arı ve kelebek hayvan varlığı temasına ve orada da hayvan kategorisinde dâhil edilmiştir. Bu öğrencinin çiziminde yer alan beşeri çevre teması altında yer alan mesken kategorisinden ev ve unsur/sembol kategorisinden kalp sembolü yer almaktadır. Resimde yer alan güneş ve bulut fiziki çevre teması altında yer alan klimatoloji kavramları kategorisine dâhil edilmiştir. TÖ3 kodlu öğrencinin çizimi incelendiğinde çizdiği insan figürünü görmekteyiz. Çizimdeki beşeri çevre oluşumları olan meskenler diğer öğrenci çizimlerinden farklı olarak piramit şeklindedir. Kendine

Tablo 2. Öğrencilerin yaşamak istedikleri çevreye dair resmettikleri objelerin fiziki ve beşeri çevreye göre tasnifi

Tema	Kategori	Kod	Yerli Öğrenci		Göçmen Öğrenci		Toplam	
			Öğrenci Kodları	N	Öğrenci Kodları	N		
Beşeri Çevre	Mesken	Tek katlı ev	TÖ2 -TÖ4 - TÖ6	3	YÖ4 - YÖ6	2	5	
		İki katlı ev		0	YÖ1 - YÖ2	2	2	
		Üç katlı ev		0	YÖ3 - YÖ5	2	2	
		Piramit şeklinde saydam evler	TÖ3	1		0	1	
		Site apartmanı	TÖ7	1		0	1	
	Unsur / Sembol	Otel		0	YÖ4	1	1	
		Türk bayrağı	TÖ2	1		0	1	
		İsviçre bayrağı		0	YÖ6	1	1	
		Kalp şeklinde balon	TÖ4	1		0	1	
		Futbol kupası	TÖ5	1		0	1	
		Futbol takım arması	TÖ5	1		0	1	
		Kent meydanı		0	YÖ1	1	1	
		Bank		0	YÖ5	1	1	
		İskele		0	YÖ7	1	1	
		Yol	TÖ2 -TÖ3 - TÖ7	3	YÖ1 - YÖ2 - YÖ3 - YÖ5	4	7	
	Ulaşım	Araba	TÖ3 -TÖ6 - TÖ7	3	YÖ3	1	4	
		Kamyon	TÖ3	1		0	1	
		Bisiklet	TÖ7	1		0	1	
		Kayık/Sandal		0	YÖ7	1	1	
		Kaldırım	TÖ7	1		0	1	
		Trafik lambası	TÖ3	1		0	1	
		Ev eşyaları	Çalışma masası		0	YÖ2	1	1
			Yemek masası		0	YÖ2	1	1
			Yatak		0	YÖ2	1	1
			Komidin		0	YÖ2	1	1
			Masa lambası		0	YÖ2	1	1
			Sandalye		0	YÖ2	1	1
Fiziki Çevre	Hidrografiya Kavramları	Havuz		0	YÖ2 - YÖ3	2	2	
		Deniz		0	YÖ7	1	1	
	Klimatoloji kavramları	Güneş	TÖ1 -TÖ4 - TÖ7	3	YÖ2-YÖ3- YÖ5	3	6	
		Bulut	TÖ1 -TÖ4 - TÖ6	3	YÖ3 - YÖ5	2	5	
		Gökkuşağı		0	YÖ7	1	1	
		Ufuk çizgisi		0	YÖ7	1	1	
	Topografya kavramları	Dağ	TÖ2	1	YÖ6	1	2	
	Toplam Kavram Sayısı			27		34	61	

özgü yaratıcılığı olan meskenler çizmiştir. Çok sayıda aracın meskenlerin yanında yer aldığı da görülmektedir. Çizimden ulaşım kategorisine yönelik olarak araba, kamyon, yol ve trafik lambası kodlarını çıkartılmıştır. YÖ5 kodlu öğrencinin çizimi incelendiğinde flora temasına yönelik olarak

ağaç ve ot ve papatya çizdiği görülmektedir. Hayvan türleri kategorisinden ise kuş çizimdeki tek hayvan türüdür. Beşeri çevre temasına dâhil edilen mesken kategorisinden üç katlı ev çizimi ve evin önünde bank ve ulaşım kategorisinde ise yol yer almaktadır. Resimde yer alan güneş ve bulut fiziki

Şekil 3. (a) Yerli Öğrencilere ait örnek çizimler (TÖ7, TÖ4, TÖ3). (b) Göçmen Öğrencilere ait örnek çizimler (YÖ5, YÖ3, YÖ4). Çalışma kapsamında çizilen resimlerden örnekler.

çevre temasından klimatoloji kavramları kategorisindedir. YÖ3 kodlu öğrencinin çizimi incelendiğinde çizmiş olduğu ağaç ve çimler flora temasından ağaç ve ot kategorileri kapsamında kodlanmıştır. Ağaç kategorisinden yaprağını döken bir ağaç, ot kategorisinde ise çim ve papatya resmedilmiştir. Beşeri çevre temasından mesken, ulaşım ve unsur/symbol kategorilerini kullanmıştır. Resimde yer alan üç katlı ev mesken kategorisine, araba ve yol ise ulaşım kategorisinde değerlendirilmiştir. Evin önünde yer alan havuz unsur/symbol kategorisine dâhil edilmiştir. Resimde yer alan güneş ve bulut fiziki çevre temasından klimatoloji kavramları kategorisindedir. YÖ4 kodlu öğrencinin çiziminde çok fazla unsur resmedilmemiştir. Resim incelendiğinde papatya çizdiği görülmüştür. Papatya ot kategorisinde yer alan bir bitkidir. Resimde yer alan beşeri unsurlardan olan çok katlı iki binadan bir tanesi apartman diğeri ise oteldir.

Hikâyelerde Yaşanılmak İstenen Yerin Tasviri

Öğrencilerin “Nasıl bir yerde yaşamak isterdiniz?” sorusu kapsamında yazdıkları metinler “mekândaki mesken ve çevresi, hayal edilen okul, hayal edilen meslek, yaşamak istenen ülke, yapmak istenen aktiviteler, sahip olmak istenilen şeyler, istenmeyenler ve istenenler” olmak üzere sekiz temaya ayrılmıştır.

Tablo 3 incelendiğinde, mekândaki **mesken ve çevresi teması** “yeşillik içerisinde ev (f=6), büyük ev (f=5), havuzlu ev (f=4), bahçeli ev (f=2), depreme dayanıklı ev (f=2), dubleks ev (f=1), halı sahalı ev (f=1), ayrı odalı ev (f=1), geometrik desenli ev (f=1), site (f=1), otel (f=1), deniz kenarında ev (f=1) ve müstakil ev (f=1)” olmak üzere on üç koda ayrılmıştır. Metinlerde en çok geçen yeşillik içerisinde ev kodunu kullanan göçmen öğrenci sayısı yerli öğrenci sayısının iki katıdır. Büyük ev kodunu kullanan beş öğrenciden ikisi yerli, üçü göçmen öğrencidir. Havuzlu ev kodunu kullanan yerli ve göçmen öğrenci sayıları eşittir. Bahçeli ev kodunu ve depreme dayanıklı ev kodlarını eşit sayıda yerli ve göçmen öğrenci kullanmıştır. Depreme dayanıklı kodunu kullanan TÖ1 “Bence gökdelen binalar yerine küçük minyatür evler olmalı. Minyatür marketler minyatür oyun alanları. Çevremde hiç böyle evlere rastlamadım. Sadece çocuklar için küçük oyun evlerini gördüm. Böyle bir yerde yasama isteme sebebim hem deprem olma ihtimali yok, olsa bile evler yıkılmaz.” şeklinde açıklama yaparken, YÖ1 “Eski evler yıkılıp yeni evler yapılsa. Yeni evler daha büyük olsa; Evler yüksek olmasa geniş olsa...” şeklinde açıklama yapmıştır. Dubleks ev, halı sahalı ev, ayrı odalı ev, geometrik desenli ev ve site kodlarını yerli öğrenciler kullanmıştır. Otel, deniz kenarında ev ve müstakil ev kodlarını kullanan tüm öğrenciler göç-

Tablo 3. Öğrencilerin yaşamak istedikleri çevreyi ifade ederken yaşamak istedikleri ev ve eğitim görmek istedikleri okula dair hayallerine dair kodlar

Tema	Kod	Yerli Öğrenci		Göçmen Öğrenci		Toplam
		Öğrenci Kodları	N	Öğrenci Kodları	N	
Mekândaki mesken ve çevresi	Yeşillik içerisinde ev	TÖ6 - TÖ7	2	YÖ1-YÖ2 -YÖ4-YÖ7	4	6
	Büyük ev	TÖ6 - TÖ7	2	YÖ1 - YÖ3 - YÖ4	3	5
	Havuzlu ev	TÖ6 - TÖ7	2	YÖ2 - YÖ3	2	4
	Bahçeli ev	TÖ6	1	YÖ3	1	2
	Depreme dayanıklı ev	TÖ1	1	YÖ1	1	2
	Dubleks ev	TÖ6	1		0	1
	Halı sahalı ev	TÖ7	1		0	1
	Ayrı odalı ev	TÖ6	1		0	1
	Geometrik desenli ev	TÖ3	1		0	1
	Site içerisinde ev	TÖ7	1		0	1
	Otel		0	YÖ4	1	1
	Deniz kenarında ev		0	YÖ3	1	1
	Müstakil ev		0	YÖ2	1	1
	Kantinli okul	TÖ6	1	YÖ1	1	2
	Bahçeli okul	TÖ6	1	YÖ1	1	2
Hayal edilen okul	Büyük okul		0	YÖ3	1	1
	Kütüphaneli okul		0	YÖ1	1	1
	Eve yakın okul	TÖ6	1		0	1
	Sadece kız öğrencilerin olduğu okul	TÖ4	1		0	1
Toplam Kavram Sayısı			17		18	35

mendir. YÖ2 ise hayal ettiği mekândaki mesken ve çevresini “Böyle bir evde yaşamak istiyorum. İki katlı bir evde havuzu var, ağaçlarla süslü, çiçeklerle süslü olan bir evde yaşamak istiyorum” şeklinde açıklamıştır.

Hayal edilen okul teması “kantinli okul (f=2), bahçeli okul (f=2), büyük okul (f=1), kütüphaneli okul (f=1), eve yakın okul (f=1) ve sadece kız öğrencilerin olduğu okul (f=1)” olmak üzere altı koda ayrılmıştır. Kantinli okul ve bahçeli okul kodlarını kullanan yerli ve göçmen öğrenci sayısı eşittir. TÖ6 hayal ettiği okulu “okulumda bahçe olmasını ve kantinin büyük bir yer olmasını isterdim.” şeklinde açıklamıştır. Büyük okul ve kütüphaneli okul kodlarını sadece göçmen öğrenciler kullanmıştır. YÖ1 ise hayal ettiği okulu “Okulların bahçesi daha büyük olsa kütüphane olsa.” şeklinde açıklamıştır. YÖ3 hayal ettiği okulla ilgili “okulum olmasını isterdim, kocaman okul olsaydı” şeklinde açıklama yaparken aynı zamanda “okul dersane olmasını isterdim.” demiştir. Eve yakın okul ve sadece kız öğrencilerin olduğu okul kodlarını kullanan yerli öğrencilerdir.

Tablo 4 incelendiğinde, **hayal edilen meslek** teması “futbolcu (f=1), hâkim (f=1) ve doktor (f=1)” olmak üzere üç koda ayrılmıştır. Bu kodların hepsi, göçmen bir öğrenci (YÖ7) tarafından kullanılmıştır. YÖ7 “büyüdüğümde doktor yada futbolcu olmak istiyorum, fakirleri yardım etmek isti-

yom, herkesin işi iyi olsun hakim olmak istiyorum...” şeklinde açıklamıştır.

Yaşamak istenen ülke teması “Türkiye (f=7), Almanya (f=2), Fransa (f=2), Amerika Birleşik Devletleri (f=1), İsviçre (f=1) ve İngiltere (f=1)” olmak üzere altı koda ayrılmıştır. Metinlerde en çok bahsedilen Türkiye kodunu kullanan yedi öğrenciden beşi yerli, ikisi göçmen öğrencidir. Almanya kodunu iki göçmen öğrenci kullanmıştır. Almanya kodunu kullanan YÖ5 “Türkiye’de olmasaydım Almanyada yaşamak isterdim” şeklinde açıklama yapmıştır. Fransa kodunu kullanan öğrencilerden biri yerli, diğeri göçmendir. Fransa kodunu kullanan TÖ3, yaşamak istediği ülkeyi “Paris heykeli’nin yanında üçgen saydam camdan piramit ve huni evler ve Türkiye’den gelen insanlar.” şeklinde açıklamıştır. Amerika Birleşik Devletleri(ABD), İsviçre ve İngiltere kodlarını sadece göçmen öğrenciler kullanmıştır. İsviçre kodunu kullanan YÖ6 yaşamak istediği ülkeyi “İsviçre’de yaşamak isterdim; çünkü orasının yeşilliği, orasının arabası ve onların evleri, onların güzel yerleri ve onların dağı ve onların insanları ve onların güneşi ve onların kuşları ve onların ağaçları ve onların yolları ve insanlar hiç kimseyle dalga geçmiyorlar ve onların güzel okulları. Bide niye orda yaşamak isterdim; çünkü Türkiye’de çok Suriyelilerle dalga geçiyorlar. İsviçre’de hiç kimse seninle dalga geçmiyor”.

Tablo 4. Öğrencilerin yaşamak istedikleri çevreyi ifade ederken sahip olmak istedikleri meslek ve yaşamak istedikleri ülkeye dair hayallerine yönelik kodlar

Tema	Kod	Yerli Öğrenci		Göçmen Öğrenci		Toplam
		Öğrenci Kodları	N	Öğrenci Kod.	N	
Hayal edilen meslek	Futbolcu		0	YÖ7	1	1
	Hâkim		0	YÖ7	1	1
	Doktor		0	YÖ7	1	1
Yaşamak istenen ülke	Türkiye	TÖ1-TÖ -TÖ4 -TÖ6 -TÖ7	5	YÖ2 - YÖ4	2	7
	Almanya		0	YÖ3 - YÖ5	2	2
	Fransa	TÖ3	1	YÖ7	1	2
	ABD		0	YÖ7	1	1
	İsviçre		0	YÖ6	1	1
	İngiltere		0	TÖ5	1	1
	Toplam Kavram Sayısı		6		11	17

Tablo 5 incelendiğinde, yapmak istenen aktiviteler teması “havuza girmek ($f=2$), yaz aktiviteleri ($f=1$), yazın arkadaşlarla yurtdışı tatili ($f=1$), organik besin tüketme ($f=1$), bisiklet sürmek ($f=1$), piknik yapmak ($f=1$), başka ülkeleri gezmek ($f=1$), denizi görmek ($f=1$) ve Kız Kulesi’ni görmek ($f=1$)” olmak üzere dokuz koda ayrılmıştır. Havuza girmek kodunu kullanan iki öğrenciden biri yerli, diğeri ise göçmen öğrencidir.

Metinlerde en çok yapılmak istenen aktivite olan havuza girmek kodunu kullanan TÖ7 yapmak istediği aktiviteyi “...her boş zamanımda havuza veya bisiklet sürmek isterdim piknik yapmak isterdim” şeklinde açıklarken, YÖ7 “...her gün yüzmek istiyorum” şeklinde açıklamıştır. Yaz aktiviteleri, yazın arkadaşlarla yurtdışı tatili ve organik besin tüketmek kodlarını sadece yerli öğrenciler kullanmıştır. Organik besin tüketmek kodunu kullanan TÖ2, yapmak istediği aktiviteyi “Ben doğal bir hayat, doğal yemek, doğal meyve sebze

yemek isterdim. İstanbul’da korona her gün hastalık yayılıyor. Meyve sebzelerin içine ilaçlar katarak büyütüyorlar. O yüzden böyle bir hayata olmak isterdim, her şey doğal olduğu için ilaçlama yapmam hastalanmam.” şeklinde açıklamıştır. Bisiklet sürmek, piknik yapmak, başka ülkeleri gezmek, denizi görmek ve Kız Kulesi’ni görmek kodlarını sadece göçmen öğrenciler kullanmıştır.

Tablo 6 incelendiğinde, sahip olmak istenen şeyler teması başlığında toplam 23 kod ortaya çıktığı ve bu kodlardan 18 tanesinin göçmen öğrenciler tarafından dile getirildiği görülmektedir. Bunlar; “telefon ($f=5$), bilgisayar ($f=4$), araba ($f=3$), bisiklet ($f=2$), tablet ($f=1$), playstation ($f=1$), elektrikli arabalar ve şarj istasyonları ($f=1$), çalışma masası ($f=1$), köpek ($f=1$), otel ($f=1$), hayvanat bahçesi ($f=1$), güzel arkadaşlıklar kurmak ($f=1$) ve güzel kıyafetli dolap ($f=1$)” olmak üzere on üç koda ayrılmıştır.

Tablo 5. Öğrencilerin yaşamak istedikleri çevre yazılarına göre yapmak istedikleri aktiviteler

Tema	Kod	Yerli Öğrenci		Göçmen Öğrenci		Toplam
		Öğrenci Kodları	N	Öğrenci Kodları	N	
Yapmak istenen aktiviteler	Havuza girmek	TÖ7	1	YÖ7	1	2
	Yaz aktiviteleri	TÖ4	1		0	1
	Yazın arkadaşlarla yurtdışı tatili	TÖ6	1		0	1
	Organik besin tüketme	TÖ2	1		0	1
	Bisiklet sürmek		0	YÖ7	1	1
	Piknik yapmak		0	YÖ7	1	1
	Başka ülkeleri gezmek		0	YÖ4	1	1
	Denizi görmek		0	YÖ4	1	1
	Kız Kulesi’ni görmek		0	YÖ2	1	1
Toplam Kavram Sayısı			4		6	10

² Göçmen öğrenciler yerliler tarafından dışlama içeren tutum ve davranışları “dalga geçmek” olarak tanımlamışlardır.

Telefon, bilgisayar, araba ve bisiklet kodlarını kullanan öğrencilerden sadece bir tanesi yerli öğrencilerdir. Araba kodunu kullanan YÖ3 sahip olmak istediği şeyi “arabam olmasını isterdim. Neden, arabalar çok lazım insanın başına bir şey gelir” şeklinde açıklamıştır. Tablet, Playstation, elektrikli arabalar ve şarj istasyonları, çalışma masası, köpek, otel, hayvanat bahçesi ve güzel arkadaşlıklar kurmak kodlarını sadece göçmen öğrenciler kullanmıştır. Elektrikli arabalar ve şarj istasyonları kodunu kullanan YÖ1, sahip olmak istediği şeyi “Elektrikli arabalar olsa. Elektrik istasyonları olsa arabalar için.” şeklinde açıklamıştır. Otel ve hayvanat bahçesi kodunu kullanan YÖ4, sahip olmak istediği şeyi “Kendimin otelim olmasını isterim. Yeşillik çevre olmasını isterim. Arabamın olmasını isterim. Hayvanat bahçesi, çiçek bahçeleri olmasını isterim.” şeklinde açıklamıştır. Güzel kıyafetli dolap kodunu kullanan yerli bir öğrencidir.

Tablo 7 incelendiğinde, istenmeyenler temasında hikayelerden toplam 16 kod oluştuğu ve 10 kodu yerli öğrenciler, 6 kodu ise göçmen öğrencilerin belirttiği belirlenmiştir. Bunlar; “ırkçılık (f=1), kötü ülke yönetimi (f=1), yerdeki çöpler (f=1), muhalefet (f=1), hayat pahalılığı (f=1) ve Suriyelilerle dalga geçilmesi (f=1)” olmak üzere altı kod ayrılmıştır.

İrkçılık, kötü ülke yönetimi, yerdeki çöpler ve muhalefet kodlarını tek bir yerli öğrenci (TÖ5) kullanmıştır. İrkçılık, kötü ülke yönetimi, yerdeki çöpler ve muhalefet kodunu kullanan TÖ5, istemediği şeyleri “Neden Türkiye değil de İngiltere? Çünkü Türkiye’de muhalefet, ülke yönetimi, ekonomi, ırkçılık, yerdeki çöpler Türkiye’yi bitirir. Bu yüzden İngiltere’de kalmak daha eğlenceli ve güzel” şeklinde açıklamıştır. Hayat pahalılığı ve Suriyelilerle dalga geçilmesi kodlarını göçmen öğrenciler kullanmıştır. Hayat pahalılığı kodunu kullanan YÖ3, istemediği şeyi “İstanbul’da neden yaşamak

istemem? Mesela orda daha iyi ve insanlara yardım eder hem orası pahalı değil burada çok...” şeklinde açıklamıştır. Suriyelilerle dalga geçilmesi kodunu kullanan YÖ6, istemediği şeyi “Türkiye’de çok Suriyelilerle dalga geçiyorlar. İsviçre’de hiç kimse seninle dalga geçmiyor” şeklinde açıklamıştır. İstenmeyen şeyler arasında ırkçılık kodunu kullanan öğrencinin yerli öğrenci olması dikkat çekicidir. Göçmen öğrenciler dışlanmayı farklı kavramlar ile aktarmışlar ve dalga geçmek olarak belirtmişlerdir.

İstenenler teması “doğal ortamda yaşama (f=1), teknolojik gelişmişlik (f=1), futbol takımlarının olması (f=1), binaların sıkışık olmaması (f=1), ekonominin iyi olması (f=1), vatan sevgisi (f=1), temiz bir çevre (f=1), sokak hayvanlarına iyi bakılması (f=1), güzel okulların olması (f=1) ve devletin herkese ev vermesi (f=1)” olmak üzere 10 koda ayrılmıştır. Doğal ortamda yaşama, teknolojik gelişmişlik, futbol takımlarının olması, binaların sıkışık olmaması, ekonominin iyi olması ve vatan sevgisi kodları sadece yerli öğrenciler kullanırken, temiz bir çevre, sokak hayvanlarına iyi bakılması, güzel okulların olması ve devletin herkese ev vermesi kodlarını sadece göçmen öğrenciler kullanmıştır. Doğal ortamda yaşama kodunu kullanan TÖ2, istediği şeyi “İstanbul’u sevmiyorum; çünkü hiç doğal bir hayat değil. Koyunları otlatıp gezdiririm; ama burada hiçbir şey yok. Dağlar yok, keçiler yok, inekler yok, tavuklar yok. Sadece çalışmak var, gezmek var, tozmak var. Orda doğal hayat var, çok güzel bir hayat, şelale, su, hayatta kalma, hayvanlarla oynama, güzel bir hayat istiyorum.” şeklinde açıklamıştır. Teknolojik gelişmişlik, futbol takımlarının olması, binaların sıkışık olmaması ve ekonominin iyi olması kodunu kullanan TÖ5, istediği şeyleri “Ben İngiltere’de Manchester şehrinde yaşamak isterdim. Çünkü çoğu futbol takımının sahası orda çevre, insanlar, okullar, ekonomi gayet iyi. Tek-

Tablo 6. Öğrencilerin yaşamak istedikleri çevre yazılarına göre sahip olmak istedikleri şeyler

Tema	Kod	Yerli Öğrenci		Göçmen Öğrenci		Toplam
		Öğrenci Kodları	N	Öğrenci Kodları	N	
Sahip olmak istenen şeyler	Telefon	TÖ6	1	YÖ3-YÖ4-YÖ5-YÖ7	4	5
	Bilgisayar	TÖ7	1	YÖ3 -YÖ4 -YÖ7	3	4
	Araba	TÖ6	1	YÖ3 - YÖ5	2	3
	Bisiklet	TÖ7	1	YÖ2	1	2
	Tablet		0	YÖ4	1	1
	Playstation		0	YÖ5	1	1
	Elektrikli arabalar ve şarj istasyonları		0	YÖ1	1	1
	Çalışma masası		0	YÖ2	1	1
	Köpek		0	YÖ3	1	1
	Otel		0	YÖ4	1	1
	Hayvanat bahçesi		0	YÖ4	1	1
	Güzel arkadaşlıklar kurmak		0	YÖ5	1	1
	Güzel kıyafetli dolap	TÖ6	1		0	1
			5		18	23
Toplam Kavram Sayısı			5		18	23

Tablo 7. Öğrencilerin yaşamak istedikleri çevre yazılarından çevrelerinde olmasını ve olmamasını istedikleri şeylere, tutum ve davranışlara yönelik kodlar

Tema	Kod	Yerli Öğrenciler		Göçmen Öğrenciler		Toplam
		Öğrenci Kodları	N	Öğrenci Kodları	N	
İstenmeyen	İrkçılık	TÖ5	1		0	1
	Kötü ülke yönetimi	TÖ5	1		0	1
	Yerdeki çöpler	TÖ5	1		0	1
	Muhalefet	TÖ5	1		0	1
	Hayat pahalılığı		0	YÖ3	1	1
	Suriyelilerle dalga geçilmesi		0	YÖ6	1	1
İstenenler	Doğal ortamda yaşama	TÖ2	1		0	1
	Vatan sevgisi	TÖ2	1		0	1
	Futbol takımlarının olması	TÖ5	1		0	1
	Binaların sıkışık olmaması	TÖ5	1		0	1
	Ekonominin iyi olması	TÖ5	1		0	1
	Teknolojik gelişmişlik	TÖ5	1		0	1
	Sokak hayvanlarına iyi bakılması		0	YÖ1	1	1
	Temiz bir çevre		0	YÖ5	1	1
	Güzel okulların olması		0	YÖ6	1	1
	Devletin herkese ev vermesi		0	YÖ7	1	1
Toplam Kavram Sayısı			10		6	16

nolojik olarak ta gelişmiş bir ülke olduğu için ve binalar sıkışık değil ve Dünyadaki konumu da iyi ve bu bir insan için yeterli.” şeklinde açıklamıştır. Devletin herkese ev vermesi kodunu kullanan YÖ7, istediği şeyi “herkesin bir evi olması yani belki birisi kira ev alamaz devlet vermesi...” şeklinde açıklamıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu çalışma, yerli ve göçmen ortaokul öğrencilerinin yazdıkları hikâyeler ve yaptıkları resimler aracılığıyla hayal ettikleri mekânları analiz ederek, bu gruplar arasındaki benzerlikleri ve farklılıkları ortaya koymayı amaçlamıştır. Bulgular, öğrencilerin mekâna dair algılarının yaşadıkları sosyal, kültürel ve ekonomik koşullardan etkilendiğini göstermektedir.

Göçmenlerin Mekân Tasvirleri ile Yeni Toplumlarına Uyum Arasındaki İlişki: Yapılan analizler sonucunda hem yerli hem de göçmen öğrencilerin doğayla iç içe, yeşil alanlarla çevrili mekânlarda yaşamak istedikleri görülmüştür. Ancak göçmen öğrencilerin resimlerinde ve hikâyelerinde daha sade ve temel barınma ihtiyaçlarına vurgu yaptıkları dikkat çekmektedir. Yerli öğrenciler ise evlerinin tasarımı, sosyal alanlar ve teknolojik imkânlar konusunda daha detaylı beklentilere sahiptir. Bu durum, göçmen öğrencilerin yaşadıkları belirsizlik ve ekonomik zorluklar nedeniyle daha temel gereksinimlere odaklandıklarını göstermektedir.

Literatürde de belirtildiği gibi (Göç Politikaları Enstitüsü,

2015), göçmenler, yeni toplumlarına uyum sağlamak için mekânsal aidiyetlerini inşa etmeye çalışırken, aynı zamanda ekonomik ve kültürel zorluklarla mücadele etmek zorundadırlar. Esser ve Arel (2016) tarafından yapılan araştırmalar, göçmenlerin fiziksel çevre ile kurdukları ilişkinin, onların topluma entegrasyon sürecinde önemli bir rol oynadığını ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın bulguları da göçmen öğrencilerin mekâna dair beklentilerinin, içinde bulundukları göç deneyimiyle şekillendiğini göstermektedir.

Göçmenlerin Hikâyelerindeki Mekân ile Çizimlerdeki Mekân Arasındaki İlişki: Flora ve fauna öğelerine ilişkin analizler, her iki grubun da doğal çevreye büyük önem verdiğini ortaya koymuştur. Yerli öğrenciler, spesifik bitki türlerini (kiraz ağacı, elma ağacı gibi) betimlerken, göçmen öğrenciler daha genel tanımlamalar yapmıştır. Bu fark, yerli öğrencilerin mekânsal aidiyetlerinin daha yerleşmiş olduğuna, göçmen öğrencilerin ise belirsiz veya kaygan bir mekânsal algıya sahip olduklarına işaret etmektedir.

Göçmen öğrencilerin hikâyelerinde tasvir ettikleri mekânlarla çizimlerdeki mekânların büyük ölçüde örtüştüğü görülmektedir. Özellikle doğa ile iç içe, güvenli ve sağlam evler hayal etmeleri, onların göç sürecinde yaşadıkları travmalara ve belirsizliklere bir tepki olarak değerlendirilebilir. Bu durum, Uysal & Timor (2014) tarafından da vurgulanmıştır; göçmenlerin aidiyet duygusu, hem geldikleri ülkeye hem de yeni ev sahibi topluma karşı çift yönlü bir bağlılık geliştirme sürecine işaret etmektedir.

Göçmen ve Yerli Öğrencilerin Mekâna Bakışındaki Ortak Noktalar ve Farklılıklar: Beşerî ve fiziki çevreye dair resim ve yazılarda, göçmen öğrencilerin daha büyük ve dayanıklı yapılarda yaşam isteği dikkat çekmektedir. Depreme dayanıklı, büyük ve yeşillik içinde evler gibi temalar, göçmen öğrencilerin yaşadıkları zorlukların bir yansıması olabilir. Yerli öğrenciler ise daha yaratıcı tasvirlerle yer vererek, konfor ve estetik unsurları ön plana çıkarmışlardır. Richard & Waters (2011) tarafından yapılan çalışmalar, yerli ve göçmen bireyler arasındaki mekânsal algı farklılıklarının, sosyal kimlik gelişimi ve entegrasyon süreci ile yakından ilişkili olduğunu göstermektedir.

Hikâyelerdeki mekânsal anlatılar incelendiğinde, göçmen öğrencilerin gelecek planlarında istikrar arayışı öne çıkarken, yerli öğrencilerin daha bireysel ve özgür yaşam alanları tasavvur ettikleri görülmüştür. Yerli öğrencilerin yazılarında yurtdışına seyahat etme ve farklı aktiviteler yapma isteği dikkat çekerken, göçmen öğrencilerin daha çok temel gereksinimlere odaklandığı görülmektedir. Ham, Song & Yang (2020) tarafından vurgulandığı gibi, sosyal uyumu teşvik eden politikalar, göçmen çocuklarının mekânsal aidiyetlerini güçlendirebilir ve onların entegrasyon sürecine katkı sağlayabilir.

Sonuç olarak, bu çalışma yerli ve göçmen öğrencilerin mekânsal algıları arasındaki farklılıkları ortaya koyarken, göçmen öğrencilerin mekâna dair algılarının yaşadıkları güvensizlik ve ekonomik zorluklarla şekillendiğini göstermiştir. Göçmen öğrenciler için mekânın sadece bir barınma alanı değil, aynı zamanda güvenlik ve istikrarın bir simgesi olduğu söylenebilir. Bu bulgular, göçmen çocukların mekâna dair algılarının destekleyici sosyal politikalarla geliştirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Ayrıca, sanatsal faaliyetlerin bireylerin duygu ve düşüncelerini ifade etmeleri konusunda önemli bir araç olduğu bu çalışmayla bir kez daha ortaya konmuştur. Çalışmanın bulguları, sanatsal ifadelerin göçmen çocukların mekâna dair algılarını anlamada etkili bir yöntem olduğunu göstermekte ve bu tür araştırmaların artırılması gerektiğini vurgulamaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalarda, mekânsal algının farklı yaş gruplarındaki etkileri ve mekân algısını geliştirmeye yönelik eğitim programlarının uygulanabilirliği üzerine odaklanılması önerilmektedir.

Etik Komite Onayı: Etik komite onayı Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimler Araştırma Etik Kurulu'ndan alınmıştır (Onay Numarası: 2022.05, Tarih: 02.05.2022).

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Finansal Destek: Bu çalışma, Yıldız Teknik Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Birimi tarafından desteklenen SBA-2022-5037 numaralı proje kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Yazar Katkıları: Konsept – M.H.K.; Tasarım – M.H.K.; Denetleme – M.H.K.; Kaynak – M.H.K., K.T.; Malzemeler – M.H.K.; Veri Toplanması ve/veya İşlenmesi – M.H.K.,

K.T.; Analiz ve/veya Yorumlama – M.H.K., K.T.; Literatür Taraması – M.H.K., K.T.; Yazım – M.H.K., K.T.; Eleştirel İnceleme – M.H.K.

Teşekkür: Yıldız Teknik Üniversitesi'ne ve Milli Eğitim Bakanlığı Esenler Dr. İlhami Faydagör Ortaokulu'na teşekkürler.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Ethics Committee Approval: Ethics committee approval was received from Yıldız Technical University Social and Human Sciences Research Ethics Board (Approval Number: 2022.05, Date: 02.05.2022).

Conflict of Interest: The authors have declared no conflict of interest.

Funding: This article was produced as part of the project no. SBA-2022-5037, supported by the Scientific Research Projects Unit (BAP) of Yıldız Technical University.

Author Contributions: Concept – M.H.K.; Design – M.H.K.; Supervision – M.H.K.; Resources – M.H.K., K.T.; Materials – M.H.K.; Data Collection and/or Processing – M.H.K., K.T.; Analysis and/or Interpretation – M.H.K., K.T.; Literature Review – M.H.K., K.T.; Writing – M.H.K., K.T.; Critical Review – M.H.K.

Acknowledgements: Thanks to Yıldız Technical University and the Ministry of National Education Esenler Dr. İlhami Faydagör Secondary School.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

KAYNAKLAR

- Başbakanlık Kararlar ve Kanunlar Tetkik Dairesi, T. (1961, May 5). *Cenevre'de 1951 tarihinde imzalanmış olan Mültecilerin Hukuki Durumuna dair Sözleşmenin tasdiki hakkında kanun tasarısı ve Dışişleri Komisyonu raporu* (1/125). TC Başbakanlığı, Kurucu Meclis, S. Sayı 53. https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/KM_/d00/c002/km_00002024ss0053.pdf
- Burcu, E. (2004). Ömer Seyfettin'den "Millî Benliğe Dönüş" çağrısı: *Primo Türk Çocuğu*. *Bilgi*, 30, 141–149.
- Chagel, M. (2019). *Göç ve mekân etkileşimi: İstanbul'da Suriyeli göçmenlerin konut alanları üzerine bir inceleme* (Master's thesis). Kültür Üniversitesi.
- Creswell, J. W. (2016). *Araştırma deseni* (S. D. Demir, Trans.; 4th ed.). Eğiten Kitap.
- Crul, M. (2007). The integration of immigrant youth. In M. M. Suarez-Orozco (Ed.), *Learning in the global era: International perspectives on globalization and education* (pp. 213–231).
- Ham, S.-H., Song, H., & Yang, K.-E. (2020). Towards a balanced multiculturalism? Immigrant integration policies and immigrant children's educational performance. *Social Policy & Administration*, 54(5), 630–645.
- Hein, J. (1993). Refugees, immigrants, and the state. *Annual Review of Sociology*, 19(1), 43–59.
- İzmirli, R. (1986). *Coğrafi terimler sözlüğü*. Milli Eğitim Bakanlığı.
- Laurensyeva, N., & Venturini, A. (2017). The social integ-

- ration of immigrants and the role of policy – A literature review. *Intereconomics*, 52(5), 285–292.
- Ok Şehitoğlu, B. (2022, March). Göçmen hafızasının fenomenolojik desen ile incelenmesi: İstanbul'daki Suriyeli göçmenler. *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*, 41(2), 451–485.
- Perruchoud, R., & Redpath-Cross, J. (Eds.). (2013). *Uluslararası göç hukuku - göç terimleri sözlüğü* (Vol. 2). Uluslararası Göç Örgütü. https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf
- Richard, A., & Waters, M. (2011). *The next generation: Immigrant youth in a comparative perspective*. New York University Press. https://www.google.com.tr/books/edition/The_Next_Generation/mPbeFFXCcBwC?hl=en&gbpv=1&pg=PP7&printsec=frontcover
- Soysal Eşitti, A. (2014). Murathan Mungan'ın "Samsun Sığarısı", "Tütün Balyaları", "Tamaron" ile Oğuz Atay'ın "Korkuyu Beklerken" adlı hikâyelerinin karakter yaratma mekân kullanımı bakımından karşılaştırılması. In *3rd International Conference on Language and Literature "Turkish in Europa"* (pp. 427–436). Tirana: Proceedings Book.
- Türk Dil Kurumu. (2024, January 22). *Türk Dil Kurumu Sözlükleri*. <https://sozluk.gov.tr/>
- Ulubay, S., & Önal, F. (2022, June). Göç tartışmaları bağlamında yabancılaşmanın kaynağı olarak mekân. *Megaron*, 17(2), 264–273.
- UN. (2024, January 22). *United Nations*. Home Refugees and Migrants. <https://refugeesmigrants.un.org/definitions>
- Uysal, A., & Timor, A. N. (2014). *Londra'da Türk varlığı: Mekân ve aidiyet* (Doctoral dissertation). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Yığıtyürek Ekiyor, E. (2021). Göç ve kültürlerarası iletişim ilişkisi üzerine bir alan araştırması. *Journal of Humanities and Tourism Research*, 11(4), 819–843.

Extended Summary

Imagined Spaces in the Stories and Drawings of Native and Immigrant Middle School Students

INTRODUCTION

While the terms refugee, asylum seeker, and migrant are often used interchangeably, each has a distinct meaning. According to the 1951 Geneva Convention, a refugee is someone who leaves their country due to a well-founded fear of persecution based on identity factors such as race, religion, or political opinion (Hein, 1993; Prime Ministry Directorate of Legislation, 1961). An asylum seeker awaits legal recognition as a refugee (Perruchoud & Redpath-Cross, 2013; TDK, 2024), whereas a migrant refers more broadly to individuals relocating for economic, political, or social reasons (İzbirak, 1986; UN, 2024).

In this study, Syrian students are classified as refugees due to war-driven displacement (UN, 2024). Refugees have broader legal protections than asylum seekers, although the Turkish Language Association (TDK) uses both terms synonymously (TDK, 2024). Migrants' sense of belonging is shaped not only by relocation but also by the social and cultural contexts of the host country (Migration Policy Institute, 2015; Ulubay & Önal, 2022). The concept of space plays a critical role in constructing identity and belonging (Uysal & Timor, 2014), serving as a lens through which individuals interpret their existence (Soysal Eşitti, 2014; Burcu, 2004).

Social integration depends not only on the migrant's efforts but also on the host society's openness (Ham, Song, & Yang, 2020; Crul, 2007; Richard & Waters, 2011). Effective integration requires improving access to citizenship, education, and employment, encouraging cultural interaction, and supporting political participation (Laurentsyeve & Venturini, 2017).

In this context, exploring migrant and native students' spatial perceptions can provide insights into their adaptation. Art-based activities like storytelling and drawing are effective tools for expressing emotions (Chagel, 2019; Yiğityürek Ekiyor, 2021). This study investigates middle school students' imagined environments to identify potential differences in spatial representation between migrant and native students.

Research Questions

- Is there a relationship between migrant students' spatial representations and social integration?
- How do migrant students' narratives and drawings relate to each other?
- What similarities and differences exist between the spatial perceptions of migrant and native students?

METHOD

Research Design

This study employed a qualitative methodology, specifically a phenomenological approach (Creswell, 2016), to examine students' imagined spaces through their written and drawn responses.

Study Group

The study group consisted of 14 middle school students—7 Syrian refugee students and 7 local students—who participated in the project titled *The Use of Non-Formal Educational Environments in the Integration of International Migrant and Refugee Students (GEODEM)*, supported by Yıldız Technical University and conducted in Istanbul during the 2022–2023 academic year. All participants were enrolled in the same public middle school. The students were selected through purposive sampling, a method commonly employed in qualitative research to allow the researcher to intentionally select individuals and settings that can provide relevant and rich data (Creswell, 2016, p. 156).

Data Collection

Participants responded to the prompt, "What kind of place would you like to live in?" through both drawings and narratives on separate A4 papers, which formed the primary dataset.

Data Analysis

Content analysis was applied. Native students were coded as TÖ1–TÖ7, and migrant students as YÖ1–YÖ7. Responses were coded, grouped into themes and categories, and their frequencies were calculated and presented in tabular form.

FINDINGS

Students' responses were analyzed using two datasets—drawings and narratives. Drawings were categorized as biological (flora and fauna) or non-biological (human-made and physical environments). Trees, grass, daisies, birds, cats, and stick figures appeared frequently. Migrant students used more generalized nature imagery, while native students depicted more specific flora and detailed human-made objects.

In terms of built environments, houses, roads, vehicles, and symbols were common. Natural features such as the sun, clouds, and mountains were prevalent, with both groups envisioning peaceful, nature-filled spaces.

Narratives were classified into eight themes. The most desired setting was “a house surrounded by greenery,” particularly among migrant students. They often imagined detached and spacious homes. Both groups emphasized schools with gardens and canteens, though migrants more frequently desired large or well-equipped schools. Career aspirations—such as becoming a doctor or judge—were mentioned only by migrant students.

Regarding country preferences, Turkey was most frequently mentioned, especially by native students. Migrants, however, preferred countries like Switzerland and Germany, citing factors such as fairness and safety. Activities such as swimming were popular across groups. Native students expressed interest in healthy lifestyles and travel, whereas migrants favored outdoor and nature-related activities. Migrant students also articulated more tangible material desires (e.g., phone, car). While native students made socio-political critiques, migrants highlighted exclusion and economic struggles. Notably, native students leaned toward technological advancement, whereas migrant students valued equality and security.

CONCLUSION, DISCUSSION, AND RECOMMENDATIONS

The study found that both groups favored natural, calm environments, but their motivations differed. Migrants prioritized safety and basic needs, while natives emphasized aesthetics and personal freedom. These findings align with the literature, which links spatial perception to migrants’ integration experiences (Migration Policy Institute, 2015; Esser & Arel, 2016).

A strong parallel existed between migrant students’ narratives and drawings. Their focus on stability and secure housing reflects trauma and instability tied to migration. Native students, in contrast, gave more detailed and creative descriptions, indicating more localized and confident spatial attachments (Uysal & Timor, 2014).

The study also revealed how space relates to identity development and adaptation. Migrant students tended to imagine large, earthquake-resistant homes, whereas native students envisioned more personalized, open spaces (Richard & Waters, 2011; Ham, Song, & Yang, 2020).

In conclusion, for migrants, space is more than shelter—it symbolizes safety and belonging. Therefore, policies promoting social integration and spatial support are vital. The research also affirms that artistic expression—drawing and storytelling—is an effective way for children to communicate their spatial imaginaries. Future studies should examine spatial perception across age groups and assess the educational value of space-oriented programs.